

Kody niepełnosprawności i ich znaczenie

Kody niepełnosprawności, będące w istocie symbolami rodzaju schorzenia, mają decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna za względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. W Wojewódzkich Zespołach Orzekania o Niepełnosprawności każdemu niepełnosprawnemu przypisywany jest jeden z 12 kodów.

Podstawowe kody niepełnosprawności:

01U – upośledzenie umysłowe;

02P – choroby psychiczne;

03L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;

040 – choroby narządu wzroku;

05R – upośledzenie narządu ruchu;

06E – epilepsja;

07S – choroby układu oddechowego i krążenia;

08T – choroby układu pokarmowego;

09M – choroby układu moczowo-płciowego;

10N – choroby neurologiczne;

11I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce,

zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;

12C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Jestem niepełnosprawny – gdzie mogę pracować?

Każdy z wymienionych kodów, choć w bezpośredni sposób nie zakazuje wykonywania określonych prac, stanowi pewną wskazówkę co do stanowiska, na jakim niepełnosprawny pracownik będzie najbardziej, a na jakim najmniej wydajny. W przystępny, choć skrótowy sposób przedstawiamy Państwu najważniejsze informacje.

01U – w przypadku niepełnosprawnych umyślowo ograniczeniem jest tak naprawdę stopień skomplikowania zadań, jakie trzeba wypełnić na konkretnym stanowisku. Podlega to dość subiektywnej ocenie a zdolność do pracy na danym stanowisku będzie zależała od stopnia upośledzenia, rodzaju zaburzeń oraz indywidualnych predyspozycji. Co do zasady osoby niepełnosprawne z kodem 01U mogą pracować wszędzie, gdzie zadania nie są szczególnie skomplikowane, wliczając w to stanowiska obsługi maszyn.

02P – osoby chore psychicznie mogą być kierowane do różnych prac, przy czym należy uwzględnić typ i rozległość zaburzeń. Zasadniczo nie wydaje się zgód na pracę na stanowiskach wymagających obsługi maszyn o wysokim stopniu ryzyka, pracowników ochrony fizycznej i mienia czy kierowania pojazdami.

03L – choroby narządu mowy lub słuchu, w zależności od typu, mogą uniemożliwiać zawodowe prowadzenie pojazdów w kategorii C i D, pracę wymagającą wysiłku głosowego (w obsłudze klienta lub telemarketingu), a także pracę na wysokości lub w środowisku o wysokim natężeniu dźwięków. Ograniczenia te są mniejsze, jeśli dolegliwości choroby ustępują np. po zastosowaniu aparatu słuchowego lub implantu.

040 – choroby oczu, o ile są nasilone, uniemożliwiają pracę na wysokości lub pracę z bronią, a także prowadzenie pojazdów i obsługę maszyn, natomiast należy uwzględnić fakt, że pewne objawy chorobowe mogą pogłębiać się przy pracy, która naraża na

działanie promieni UV lub IR, a także wymagającej skupienia wzroku na nieoddalonych punktach przez dłuższy czas, co dotyczy również pracy przy komputerze. Pomocne są w takich przypadkach lupy ekranowe lub wyższej klasy monitory, natomiast o zdolności do pracy każdorazowo powinien zdecydować lekarz medycyny pracy.

05R – choroby narządu ruchu, wliczając w to schorzenia pourazowe, nowotwory rozwijające się w obrębie układu ruchowego, a także deformacje, choroby stawów, mięśni i tkanki łącznej w relatywnie niewielkim stopniu obniżają zdolność do wykonywania pracy. Oczywiście dokładne określenie wskazań i przeciwwskazań jest możliwe dopiero po dokładnym określeniu zaawansowania schorzenia oraz obszaru nasilenia objawów, natomiast przy zastosowaniu odpowiednich regulacji w zakresie czasu pracy oraz prawidłowej ergonomii stanowiska pracy, osoby z kodem 05R mogą zajmować praktycznie wszystkie stanowiska biurowe, a także wykonywać pracę fizyczną.

06E – osoby niepełnosprawne z kodem epilepsji są w praktyce, ze względu na specyficzne objawy swojej choroby, kwalifikowane do prac podobnych, jak osoby z orzeczoną niepełnosprawnością z racji chorób umysłowych. Mogą wykonywać proste i bezpieczne prace, przy czym dodatkowymi obostrzeniami obłożona jest obsługa urządzeń z elementami migającymi lub wirującymi.

07S – w tej grupie znajdują się osoby ze schorzeniami o bardzo zróżnicowanej etiologii, przebiegu i objawach, natomiast najczęściej wspólną cechą schorzeń układu krążenia i oddechowego jest ogólne osłabienie i ograniczenie niektórych elementów obrony nieswoistej w połączeniu z obniżoną zdolnością do wykonywania wysiłku fizycznego. W przypadku osób z tym kodem niepełnosprawności praca nie powinna przebiegać w warunkach zapylenia, nie powinna wymagać dużego wysiłku, natomiast pracownik powinien mieć możliwość elastycznego ustalenia czasu i formy przerw adekwatnie do charakterystyki konkretnej jednostki chorobowej.

08T – ten kod niepełnosprawności orzekany jest rzadko i nie

powoduje powstania przeciwwskazań do wykonywania większości zawodów. Jedynym istotnym ograniczeniem może być narażenie na czynniki toksyczne o charakterze chemicznym

09M – w przypadku schorzeń układu moczopłciowego przeciwwskazania są podobne, jak w przypadku kodu 08T, natomiast w większości przypadku zachodzi potrzeba dostosowania sposobu wykonywania pracy do zmienionej fizjologii pracownika, a więc uelastycznienie czasu przerw lub zmiana ergonomii stanowiska pracy.

10N – kategoria chorób neurologicznych obejmuje kodem niemal wyłącznie choroby centralnego układu nerwowego o różnej etiologii i objawach. Ze względu na charakterystykę schorzeń, wskazania i przeciwwskazania do pracy kształtują się podobnie do tych, jakie dotyczą osób chorych psychicznie, natomiast szczegółowo określa się je dopiero na podstawie znajomości jednostki chorobowej oraz indywidualnych uwarunkowań pracownika.

11I – kategoria chorób innych obejmuje między innymi żółtaczkę, choroby krwi, cukrzycę czy boreliozę i w w przypadku tych chorób ich typ etiologiczny i stopień zaawansowania określa predyspozycje pracownika. W tej kategorii znajduje się jednak również na przykład łuszczyca czy otyłość znacznego stopnia, które, poza charakterystycznymi wskazaniami, w zasadzie nie uniemożliwiają pracy, aczkolwiek są chorobami o szczególnie negatywnym wydźwięku kulturowym, co – mimo sporych możliwości „technicznych” wykonywania pracy – znacznie utrudnia jej podjęcie.

12C – orzeczenia z kodem 12C mogą w różny sposób ustalać predyspozycje zawodowe danej osoby. W zależności od stopnia upośledzenia rozwojowego osoby takie mogą wykonywać różne obowiązki, natomiast absolutnie niezbędna jest w tym przypadku dokładna analiza medyczna.

Po co znać kody?

Kody niepełnosprawności są z konieczności bardzo ogólne i często nie porządkują w wystarczający sposób pozycji zawodowej i

predyspozycji pracownika, dlatego w przypadku osób niepełnosprawnych niezbędne jest zawsze zasięgnięcie opinii lekarza, który określi możliwości danego pracownika w konkretnym przypadku. Nawet stanowiska pracy o tej samej nazwie mogą być zorganizowane w różny sposób, co w połączeniu z różnorodnością schorzeń w obrębie tej samej grupy typologicznej może powodować, że prace, których pracownik nie mógł wykonywać w jednej firmie, będzie mógł z powodzeniem realizować w innej.